

Kauppa- ja teollisuusministeriö
PL 32
00023 Valtioneuvosto

Asia lausunto European Patent Litigation Protocol -asiassa

IPR University Center esittää lausuntonaan Euroopan patenttiviraston piirissä valmistellusta eurooppapatenttiin liittyvän oikeudenkäyntijärjestelmän uudistamista koskevasta protokollaehdotuksesta (EPLP) seuraavan.

Esillä oleva protokollaehdotus on erittäin tärkeä uudistusehdotus eurooppalaisen patenttijärjestelmän toimivuuteen. Yritysten kannalta patenteihin liittyvien oikeuksien toteuttaminen on vähintään yhtä tärkeä osa patenttijärjestelmää kuin niiden myöntäminen. Tätä taustaa vasten meidän on aluksi kuitenkin valitettavasti todettava, että lausunnonle varattu lyhyt aika huomioon ottaen emme ole voineet uhrata lausunnon valmistelulle sen edellyttämää aikaa. Pidämme kuitenkin asianmukaisena lausua ehdotuksesta yleisesti jo tässä vaiheessa.

Yleistä

Euroopan patenttisopimukseen liittyneenä valtiona Suomen tulee käsityksemme mukaan tarkastella ehdotusta oikeusjärjestelmän uudistamisesta kahdelta kannalta. Ensinnäkin on syytä yleisellä tasolla pohtia kysymystä siitä, onko eurooppapatenttiin liittyvän oikeudenkäyntijärjestelmän uudistaminen yleensä tarpeellista ja toiseksi sitä, onko Suomen tarpeellista liittyä asiassa mahdollisesti sovittavaan vapaaehtoiseen järjestelyyn.

Patenttiin liittyvien oikeuksien toteuttamisen kannalta on nykyistä, kussakin EPO-maassa erikseen käytävään oikeudenkäyntikäyntiin perustuvaa järjestelmää pidettävä sekä käytännön että järjestelmän toimivuuden kannalta epätydyttävänä. Tämän vuoksi yritys uudistaa oikeudenkäyntijärjestelmä ehdotuksen periaatteiden mukaisesti on käsityksemme mukaan patentinhaltijoiden edun mukaista ja kannatettavaa.

Kielikysymys

Ehdotuksessa on lähdetty siitä, että Euroopan patenttituomioistuimen kielinä ovat Euroopan patenttisopimuksessa määritellyt viralliset kielet eli englanti, saksa ja ranska. Käsityksemme mukaan tässä yhteydessä muunlainen kielten määrittely olisi epärealistinen.

Alueelliset osastot

Eduskunnan talousvaliokunta on yhteisöpatenttia koskevassa viimeisimmässä lausunnossaan lähtenyt siitä, että yhteisöpatenttijärjestelmään liittyvän oikeudenkäynjärjestelmän tulee perustua hajautettuun, kansallisia piirteitä sisältävään tuomioistuimeen. Talousvaliokunnan ilmaisema kanta on käsityksemme mukaan otettava lähtökohdaksi myös eurooppapatenttia koskevassa oikeudenkäyntijärjestelmässä.

Protokollaehdotuksessa on mahdollistettu alueellisten osastojen perustaminen. Ehdotuksessa näiden osastojen perustamisen edellytykset ovat kuitenkin melko epäselvät. Järjestelmään liittyvien valtioiden tasavertaisuuden toteutumisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että kussakin sopimukseen liittyvässä maassa olisi realistinen mahdollisuus alueellisen osaston perustamiseen. Tämän vuoksi alueellisten osastojen perustamisen edellytyksiä tulisi selkeyttää siten, että sellainen voitaisiin perustaa myös maahan, jossa patenttiriitoja on vähän. Tällöin ehdotettu järjestelmä paremmin vastaisi myös talousvaliokunnan kannanottoa.

Tuomareiden nimittäminen

Tuomareiden nimittäminen ja heidän kelpoisuusvaatimuksensa ovat oleellinen osa tuomioistuinjärjestelmää. Tuomareiden ja alueellisten jaostojen avulla pystytään turvaamaan kansallisten piirteiden huomioonottaminen sekä kansallisen osaamisen säilyminen.

Ehdotukseen liitettyssä asiakirjassa "Draft Statute of the European Patent Court" on määritelty tuomarien pätevyys. Kiinnitämme huomiota erityisesti tämän ehdotuksen 2 (Requirements for office) ja 20 artiklan 4 kohtaan (Request for the setting up of a Regional Division), joissa asetetaan tuomarien pätevyysvaatimuksia. 2 artiklassa esitetyn määritelmän täyttäviä päteviä henkilöitä löytyy myös Suomesta, mutta 20 artiklan vaatimusten täyttäminen on jo huomattavasti vaikeampaa. Koska 20 artiklassa on kysymys nimenomaan alueellisen osaston edellytyksistä, on tuomarien pätevyysvaatimusten eroihin kiinnitettävä erityistä huomiota.

Ehdotuksessa lähdetään siitä, että tietyn siirtymäajan kullakin sopimukseen liittyvällä maalla on oikeus saada oman maansa kansallinen tuomioistuimeen. Kansallisten piirteiden turvaaminen edellyttää, että sopimukseen liittyneille maille taataan myös siirtymäajan jälkeen kansallinen mandaatti.

Muita kysymyksiä

Ehdotuksessa on pyritty ottamaan huomioon tilanne, jossa eurooppapatenttia koskevaan oikeusjärjestelmään liittyy myös EU:n jäsenmaita. EU:n jäsenmaiden kannalta EU-oikeuden ja ehdotetun järjestelmän suhde on ensiarvoisen tärkeä ja se ratkaisee näiden maiden mahdollisuuden liittyä järjestelmään. Tätä kysymystä ei mielestämme kuitenkaan ole ehdotuksessa riittävästi käsitelty.

Ehdotuksen mukaan EU:n jäsenvaltiot sitoutuvat siihen, että Euroopan patenttituomioistuin saa Brysselin ja Luganon konventioissa sekä EU asetuksessa 44/2001 tarkoitetun kansallisen tuomioistuimen aseman. Toisaalta EPLP:n säännökset koskevat vain siihen sitoutuneita valtioita. Mahdollistaako kytkentä EU-oikeuteen sen, että EPLP:n ulkopuolisen EU:n jäsenvaltion on mahdollista hyödyntää EPLP:n

oikeudenkäyntijärjestelmää? Eli mikäli Suomi ei liity protokollaan, voiko suomalainen yritys ajaa kannetta Euroopan patenttituomioistuimessa esim. viittä siihen liittyneistä EU:n jäsenvaltioista olevaa yritystä vastaan?

Suomen liittymisentarvetta mietittäessä edellä mainitulla seikalla on käytännössä suuri merkitys. Suomalaisen yrityksen ollessa loukkauksen kohteena on riittävää, että yritys voi kantajana hyödyntää keskitettyä oikeudenkäyntijärjestelmää.

Myös eurooppapatenttien osalta on täysin mahdollista, että patentin loukkaus tapahtuu vain Suomessa siten, että patentinhaltijana on suomalainen yritys ja loukkaajana on suomalainen yritys. Tällaisessa tapauksessa oikeudenkäynti tulisi käydä aina Suomessa. Tämä edellyttäisi, että protokollaehdotuksessa mahdollistettaisiin näissä tapauksissa kansallisen tuomioistuimen käyttäminen tai että jokaisessa maassa olisi Euroopan patenttituomioistuimen alueellinen jaosto.

Samoin ehdotetun Euroopan patenttituomioistuimen ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen suhde jää kovin epäselväksi. Esimerkiksi avoimiksi jäävät kysymykset missä tilanteissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetään lausuntoa ja kuka lausunnon pyytää.

Lopuksi

Olemme edellä voineet käsitellä vain aivan muutamaa ehdotukseen liittyvää kohtaa. Patenttijärjestelmän toimivuuden kannalta ehdotus on tärkeä ja lähtökohtaisesti kannatettava. Mahdollisuudet Suomen liittymiseen EPLP:hen määräytyvät käsityksemme mukaan pitkälti sen mukaan, miten järjestelmässä otetaan huomioon myös pienen maan edut. Olemme mielellämme mukana asian jatkokäsittelyssä.

Helsingissä 5. päivänä heinäkuuta 2002

Kunnioitavasti

Marja-Leena Mansala
Pääsihteeri, varatuomari
IPR University Center